

Statsrådet Mauritz Hallbergs pris 2020

Prismotivering

Statsrådet Mauritz Hallbergs pris på 20 000 euro för bästa vetenskapliga verk på svenska år 2020 tillfaller filosofie doktor Sarah Wikner för hennes teoretiskt och metodologiskt nyskapande doktorsavhandling *Svenskan i Helsingfors. Uppfattningar, perception och variation*. Talad svenska i Helsingfors står i centrum för Wikners avhandling, och hon närmar sig den från två olika perspektiv som på ett värdefullt sätt korsbefruktar varandra. Med stöd av folkdialektologiska metoder fångar Wikner svenskspråkiga talares egna uppfattningar om Helsingforssvenska: hur det låter, var det talas och av vilka språkbrukargrupper. Hon kombinerar innovativt olika angreppssätt och lyckas därigenom måla upp en rik bild av uppfattningar, tolkningar och föreställningar om vad som är typiskt och mindre typiskt i Helsingforssvenska. Dessa är i sig värdefulla resultat. Wikner nyanserar tidigare kunskap om Helsingforssvenska som en dialekt med stor variation, och visar att den kärna som folk uppfattar som typisk Helsingforssvenska utgörs av bara tre drag: bortfall av *-r* och förlängda konsonant- och vokalljud – som i "teaattää" [teater].

Wikner tar vidare de erhållna folkdialektologiska resultaten som avstamp för sitt andra övergripande perspektiv, det variationslingvistiska. Inom ramen för detta paradigm granskar forskaren metodiskt och noggrant hur olika variabler verkligen samförekommer då helsingforsare talar. Hon granskar hur språkliga särdrag hos en talare i verkligheten kopplar till plats eller social bakgrund, och därutöver hur särdragen kopplar till kontextuella faktorer på både mikro- och makronivå. Elegant och smidigt leder hon läsaren genom det mångsidiga analytiska resonemanget och för en givande diskussion med teoretiskt lyft. Och hennes resultat är talande: variation är det typiska. Inget klart mönster framträder som skulle gälla en gång för alla, utan talare varierar, medvetet eller mindre medvetet.

Av särskilt teoretiskt värde är avhandlingens slutsatser om kopplingen mellan folks uppfattning om talarens geografiska hemvist och föreställningar om sociala variabler. Dialekt och sociolekt knyts samman då de betraktas ur ett folkdialektologiskt perspektiv. Att kopplingen till verkliga språkliga mönster sedan är rätt vag är ett mycket spännande nollresultat som klart visar att man inte tillförlitligt kan bedöma en människa – en helsingforsare – efter hennes sätt att tala.

[Se prisnämndens medlemmar här](#)